

«Ο μη δαρείς ου παιδεύεται». Τιμωρίες

Ο δάσκαλος χρησιμοποιεί τη βέργα για να τιμωρήσει και να φρονιμέψει τους μαθητές.

Στους πιο άτακτους μαθητές λέει να φέρουν τη δική τους βέργα και με αυτήν τους χτυπά. Τραβάει τα μαλλιά, βάζει τους μαθητές να σταθούν στο ένα πόδι και τους κλείνει στο σκοτεινό υπόγειο.

Η πιο αυστηρή τιμωρία για τα αγόρια είναι «τα καρύδια».

Δηλαδή να γονατίσουν στο κουτί με τα καρυδότσουφλα.

Ο δάσκαλος ελέγχει τους μαθητές ακόμα και εκτός σχολείου.

Πηγές και μαρτυρίες:

Η βέργα στο σχολείο

Πρόγονος του χάρακα υπήρξεν η βέργα, που χρησιμοποιείτο και εις την Ελλάδα δια τους αμελείς και ατάκτους μαθητάς από των χρόνων της Τουρκοκρατίας.

Οι περιηγηταί αναφέρουν ότι, -επί της έδρας του δασκάλου, ευρύσκετο απαραίτητως σεβαστών διαστάσεων βέργα, η οποία χρησιμοποιείτο ή δια να σωφρονίζει τους μαθητάς, ή δια να πλήξει το τραπέζι, προς επιβολήν της σιωπής και της ησυχίας.

Ο Κοραής διετήρησε πικράν ανάμνησιν της διδασκαλικής βέργας: «...Τα σχολεία, τότε – λέγει εις την αυτοβιογραφίαν του – έδιδον διδασκαλίαν πτωχικήν, συνοδευόμενην, όμως, με ραβδισμόν πλουσιοπάροχον. Τόσον άφθονα εξυλοκοπούμεθα, ώστε ο αδελφός μου, με υποφέρων πλέον, παρητήθη την Ελληνικήν παιδείαν, παρά την γνώμην των γυνέων μας!»

Ο αναχρονισμός της βέργας μετέβαλεν εις την Ελλάδα και την σημασίαν του ρήματος «παιδεύω»,

που εσήμαινεν «εκπαιδεύω» και η παιδεία εκπαίδευσιν.

Αλλ' η βέργα του δασκάλου και ο χάρακας του νεωτέρου, κατώρθωσαν το «παιδεύω» να σημαίνει τιμωρώ και βασανίζω.

Ο Κονδυλάκης, εις τον «Πατούχαν», εμφανίζει και αυτός τον Μανώλην, φυγάδα του σχολείου, λόγω της απαίσιας βέργας. Παλαιότερα, μάλιστα, χρησιμοποιείτο και η μαστίγωσις και ο περίφημος «φύλαγγας», εα του φόβου του οποίου οι μαθηταί της εποχής εκείνης, συνήθιζαν ως «φυλαχτό» να γράφουν, εις την πρώτην σελίδα του τετραδίου των, τον στερεότυπον στίχον:

«Άρξον χείρ μου αγαθή, γράψον γράμματα καλά μη δαρθής, μη παιδευθής, μη εις φάλαγγα βαλθής»

Φάλαγγας δε ήτο, κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας – καταργήθη επί Καποδίστρια – φρικαλέον όργανον σχολικής τιμωρίας, δια του οποίου συνεσφίγγοντο, με δύο ξύλα, τα χέρια του τιμωρουμένου μαθητού, εφ' όσην ώραν έκρινεν ο δάσκαλος, αναλόγως της παρεκτροπής.

Έτσι, στην εποχή του «κρυφού σχολείου» απεφεύγετο και ο θόρυβος του ραβδισμού, εκ φόβου προς τα όργανα του Σουλτάνου. Ο κίνδυνος μάλιστα ήτο μεγαλείτερος, διότι η διδασκαλία στα κρυφά Σχολεία εγίνετο το βράδυ και οι μαθηταί, εις τους στίχους της εποχής, παριστώντο ως ήρωες των Καλάντων, με πρωτόγονον φωτισμόν που προκαλούσε και ζημιές στα χαρτιά των: «Βάστα εικόνα και χαρτί κερι και καλαμάρι κι ηξέφυγε του το κερι και ηκαψε το χαρτί του!»

Δημήτρης Γατόπουλος.

Η πιο συχνή τιμωρία ήταν το ξύλο με τη βέργα, τράβηγμα του αυτιού, του μαλλιού, όρθιος στη γωνία, γραπτή τιμωρία αλλά και χαστούκια πολλά...

Παναγιώτα Κοντάνα, 1ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Μηχανιώνας, 1ος Μαθητικός Διαγωνισμός Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης, Αναμνήσεις από τα παλιά σχολικά χρόνια.
https://youtu.be/eGxtbkyKPzk?si=ZZZ_QfDEWwDRnbbf

Γεννήθηκα το 1950 σε ένα μικρό χωριό της Τσακωνιάς, στην Αρκαδία. Οι γονείς μας ήταν πάρα πολύ φτωχοί. Ήμασταν 7 αδέλφια στην οικογένεια και έπρεπε να πηγαίνουν όλα τα παιδιά στο σχολείο. Υπήρχε νόμος... ταυτόχρονα με το σχολείο βοηθούσαμε και τους γονείς μας στις δύσκολες δουλειές τους όπως όλα τα παιδιά εκείνης της εποχής. Το σχολείο ήταν σε μακρινή απόσταση από το σπίτι. Έπρεπε να τρέχουμε 2 ώρες με τα πόδια ή με κάποιο ζώο, ξεκινούσαμε πολύ πρωί για να φθάσουμε στην ώρα μας μέσα στο κρύο, τη ζέστη, το χιόνι τη βροχή. Θυμάμαι μια μέρα έβρεχε πάρα πολύ. Οι δάσκαλοι ήταν πάρα πολύ αυστηροί. Χτυπούσαν τα παιδιά με κάθε αφορμή. Όλα τα παιδιά είχαν ένα φόβο για το σχολείο Βιβλία δεν είχαμε γράφαμε στις πλάκες. Στο σχολείο γινόταν επιθεωρήσεις 2 φορές την εβδομάδα. Έπρεπε να είναι όλοι καθαροί και περιποιημένοι άσχετα αν στο σπίτι δεν είχαμε νερό να πλυθούμε ή να πιούμε έπρεπε να πηγαίνουμε ακριβώς όπως έπρεπε.

Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου-Σαρρής Στράτος, 1ος Μαθητικός Διαγωνισμός Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης, Αναμνήσεις από τα παλιά σχολικά χρόνια.
https://youtu.be/D33iKtpKwnA?si=sMckso_h4nlMeBO4